

titel	Gods Woord in mensentaal 2
ondertitel	<i>Bespreking van in boekvorm gebundelde ND-artikelen onder deze titel</i>
auteur	Kloosterman, Nelson D.
achtergrond	
bron	De Reformatie 11/12/2004
jaartal	2004
thema	

Inleiding of samenvatting inhoud artikel

In een serie van twee artikelen wordt het boek 'Gods Woord in mensentaal' (uitgave van het ND) besproken. Duidelijk wordt dat het lezen en toepassen van de Bijbel in onze tijd er niet gemakkelijker op wordt. Daarbij is homoseksualiteit één van de behandelde onderwerpen.

Dit is het tweede in een serie van twee artikelen.

Gods Woord in mensentaal 2

Nelson D. Kloosterman

Heel de Schrift

Bijbelgetrouwe gelovigen aan beide kanten van de oceaan die de laatste vijftig jaar van de Nederlandse kerkgeschiedenis hebben gevolgd, hebben zich behoorlijk zorgen gemaakt over de visie van mensen als Lever, Kuitert en Wiersinga. Als Peter Bergwerff de veranderingen van de afgelopen jaren probeert te taxeren, signaleert hij nu een tamelijk ontspannen benadering van de vragen, gekoppeld aan de bij allen te vinden overtuiging dat de Schrift het voor het zeggen heeft. Hij heeft de indruk dat men zich tegenwoordig vrij voelt om fundamentele vragen aan de orde te stellen over de uitleg van de bijbel, over de hermeneutiek, over de theologie. Men schiet niet direct in een angstige reactiehouding. Zolang geloof en eerbied onze bestudering van de bijbel doordringen, zullen we open staan voor de sprekende God, die ons al sprekend met zijn macht, genade, liefde en recht overweldigt. Per slot van rekening spreekt God met de bijbel zijn geliefde kinderen persoonlijk aan. 'Want - met alle eerbied gesproken - we geloven niet in een boek, maar in een Persoon. En die goddelijke Persoon heeft ons zijn Boek gegeven om Hem beter te leren kennen en zijn wil te leren kennen. Bijbel lezen is in eerbied buigen voor de hoogheilige God van hemel en aarde, onze lieve Vader' (133).

De huidige, meer ontspannen en open omgang met de bijbel, doordringen van geloof, beschermt ons tegen een mensmiddelpuntige hermeneutiek die de bruikbaarheid van de bijbel vaak ophangt aan een persoonlijke selectie van voorkeurteksten. De bijbel wordt daardoor gedegradeerd tot een citatenboek voor eigen gebruik, ingegeven door de individuele behoefte aan geestelijke ervaring. Bergwerff duidt met een slotvraag de ironie aan die verscholen zou kunnen liggen in het geringe aantal lezersreacties die de serie artikelen in het Nederlands Dagblad heeft losgemaakt: 'Interesseert het gezag van de Bijbel 'bijbelgetrouw' Nederland wellicht niet meer in die mate, omdat we denken genoeg te hebben aan onze persoonlijke 'mini-bijbel' (onze collectie favoriete verzen en lievelingspassages, NDK)? Dan is de Schriftkritiek - want dat is Gods Woord naar eigen maat snijden - dus toch binnengedrongen in de orthodoxe bolwerken, zij het in een andere gedaante dan we veronderstelden dat ze zich zou aandienen. In de tijd van de Reformatie werd het Sola Scriptura (alleen de Schrift) tegenover allerlei menselijke en kerkelijke opvattingen herontdekt en in stelling gebracht. Vandaag moet het devies misschien eerder luiden: Tota Scriptura: de gehele Schrift. Want heeft het de Here God niet behaagd ons, als steeds weer nieuwe en onuitputtelijke bron van levend water, zesenzestig bijbelboeken te geven? Gewoon aanhoudend gaan lezen: dat is je onderwerpen aan het gezag van de Schrift' (134).

Definities

De in dit boek opgenomen artikelen bieden een overzicht van allerlei theologische visies onder Nederlandse evangelische en gereformeerde theologen en andere vooraanstaande personen in het kerkelijk leven. De mensen die aan het woord gelaten worden, spreken alleen voor zichzelf. De kracht van een boek als dit is dat het een breed overzicht biedt. De zwakte is dat de samenhang en de verbanden in de geboden informatie niet altijd duidelijk worden.

Vanaf de allereerste bladzij van de inleiding tot de laatste bladzij van de analyse worden uitdrukkingen als 'orthodox-christelijk Nederland' en 'bijbelgetrouw Nederland' zonder nadere omschrijving gebruikt. Als je ziet welke theologen en visies worden betrokken in de behandeling van de vragen, vraag je je af wat de schrijvers daaronder verstaan. De dertig geïnterviewde theologen vertegenwoordigen het hele brede scala van vrijzinnigen en neo-orthodoxen uit de Nederlandse Hervormde Kerk en de Gereformeerde (syn.) Kerken in Nederland tot behoudende zegslieden uit evangelische kringen. Willen de schrijvers daarmee aangeven dat ze alle visies binnen dit spectrum willen typeren als 'orthodox' en 'bijbelgetrouw'? Zijn al deze meningen van gelijke kwaliteit? Zijn ze aan elkaar verwant? Het lijkt erop dat de auteurs, omdat ze een objectieve beschrijving proberen te geven, doelbewust elke beoordeling van de door hen geïnterviewde meningen hebben vermeden. Wel geven ze op allerlei manieren door heel hun verslag heen de indruk, (1) dat extreme posities, rechts of links, niet populair zijn, en (2) dat openheid en liefde de wind mee hebben.

Als er in Nederland inderdaad sprake is van een verschuiving in de mening over het gezag van de bijbel, en

Dit document is gedownload van <http://www.homoindekerk.nl>

als alle weergegeven visies binnen 'orthodox' en 'bijbelgetrouw' Nederland vallen, dan lijkt het aannemelijk dat zich ook een verschuiving heeft voorgedaan in de koerswaarde van deze omschrijvingen zelf. Want deze typeringen houden ook een beoordeling in. Vanaf het begin is de betekenis van het bijvoeglijke naamwoord 'orthodox' onzeker en het veel gebruikte woord 'bijbelgetrouw' wordt een oefening in petitio principii. De journalisten ontdekten dat opvattingen veranderd zijn, en stelden vast dat die verandering had plaatsgevonden onder mensen die 'de bijbel geloven'. Maar is dit nou net niet de vraag die beantwoord moet worden? Of de karakteristieken 'orthodox' en 'bijbelgetrouw' voor de besproken opvattingen accuraat zijn, kan alleen maar beoordeeld worden op grond van de resultaten van het onderzoek, dus achteraf. Je kunt er niet van uit gaan. Als je daarbij de termen 'orthodox' en 'bijbelgetrouw' wilt gebruiken, moet je die eerst definiëren. De auteurs verzuimen dat.

Hoe de bijbel gezag uitoefent

Tientallen jaren discussie in gereformeerd en evangelisch Nederland hebben een aantal onderscheidingen opgeleverd die van blijvende betekenis zijn. Bij voorbeeld het onderscheid tussen de 'aard' van het gezag van de bijbel (het is goddelijk, omdat God zelf zich met de Schriften tot ons richt) en de 'uitoefening' van dat gezag - in zekere zin te vergelijken met de aard en de uitoefening van ouderlijk gezag of burgerlijk gezag.

Als ik de gesprekken in Nederland goed begrijp, hecht men er waarde aan te benadrukken dat de bijbel zijn gezag uitoefent over de persoon, de wil en het gevoel. Dit houdt in dat de bijbel (God zelf) zijn goddelijke gezag pas over iemand uitoefent wanneer die persoon dat gezag zelf heeft erkend, o.a. door de bijbel te aanvaarden en te gehoorzamen uit liefde. Dat is een belangrijke observatie. Het gezag dat de bijbel bezit, mag niet worden losgemaakt van de relatie van geloof en gehoorzaamheid waarbinnen dat gezag zijn werk doet volgens Gods bedoeling. Je instemming met de opvatting dat de bijbel leert dat de wereld in zes dagen geschapen is, kan noodzakelijk bewijs zijn dat je je onderwerpt aan het gezag van de bijbel (en daarover verschillen de mensen die in dit boek ondervraagd worden grotelijks van mening), maar dergelijke instemming is in geen geval voldoende bewijs voor je onderwerping aan het gezag van de bijbel. Ware onderwerping aan het gezag van de bijbel vraagt ook bewijs in de vorm van vruchten van de Geest. Deze nadruk is te vergelijken met wat de apostel Jacobus zegt over de ontoereikendheid van geloof zonder werken.

Toch gaat er duidelijk iets mis wanneer de auteurs vaststellen dat er geen overeenstemming tussen hun gesprekspartners is op het punt van de inhoudelijke claims van de Schrift, maar tegelijkertijd desondanks overeenstemming veronderstellen over de functie van de Schrift. Jammer genoeg zijn de mensen die in dit boekje worden geraadpleegd, het niet eens over wat de bijbel leert in Genesis 1-3, of over wat de bijbel leert over vrouwelijke ambtsdragers en over homoseksualiteit. Uitdrukkingen als 'het is niet zo eenvoudig als we dachten' en 'niet zo zeker als voorheen' en 'niet zo duidelijk als vroeger' komen in heel het boek vaak genoeg voor om je ongerust te maken. Blijvend en diep verschil van mening over de historische en leerstellige inhoud van de bijbel kan verlamdend werken, zeker, maar het is een ernstig misverstand te menen dat je kunt proberen het eens te worden over een 'boodschap', terwijl er over de bouwstenen voor die boodschap nog wordt gediscussieerd. Op die manier kun je meningsverschillen niet omzeilen.

Drie waardevolle noties

De meest interessante zaken komen in deze gesprekken naar voren in verband met de rol die de bijbel in de praktijk van het kerkelijk en geloofsleven speelt. Drie opvallende zaken verdienen onze zorgvuldige overweging.

Het eerste dat ik hier wil noemen is dit: in de discussie over bijbel en homoseksualiteit werken veel gereformeerde en evangelische gelovigen in Nederland met het onderscheid tussen de homoseksuele geaardheid of oriëntatie aan de ene kant en homoseksuele verlangens en praktijken aan de andere kant. Voor verreweg de meeste mensen die in het boek aan het woord komen, is het duidelijk dat de bijbel dergelijke begeerten en praktijken verbiedt. Dat verbod geldt voor alle tijden. Juist vanwege deze overtuiging spant een aantal gereformeerde kerken in Nederland zich hartstochtelijk in om het evangelie op een bijbels verantwoorde manier tot gelding te brengen voor mannen en vrouwen die zich tegen hun seksuele verlangens verzetten en rein en integer willen leven voor God. Deze kerkleden willen zich gezamenlijk - ongeacht hun seksuele voorkeur - inspannen te leven als volgelingen van Jezus Christus. Daarbij willen ze het onderricht van de bijbel trouw recht doen en oprecht positie kiezen tegenover de

gebrokenheid door de zonde. Jezus Christus volgen - de erkenning van het gezag van de bijbel in de praktijk van het leven - doe je als gemeenschap, als kerk.

Het tweede dat ik naar voren haal, betreft het getuigenis van de kerk aangaande de zonde. Als het gezag van de bijbel op een juiste manier wordt erkend, dan moeten we over zonde - welke ook - even uitgebreid en concreet, even breed en diep spreken als de hele bijbel. We kunnen uit de doorgaande discussies in Nederland leren welke uitdagingen, problemen en zegeningen het oplevert wanneer christenen laten zien hoe zij zich over zondaars ontfermen (en daar niet alleen maar over praten). Zeker, mensen 'in de wereld' die niet beter weten, moeten horen dat abortus, gokken, homoseksuele praktijken en een massa andere zonden niet deugen. Maar in onze buurt, in onze familie, onder onze kennissen, komen we deze 'zondaars' steeds vaker tegen. En zij moeten horen waar ze van deze zonden kunnen worden schoongewassen, en weten waar Gods genadige vergeving kan worden ontvangen, waar die wekelijks wordt uitgedeeld, waar de boodschap van Gods genade mensen scheidt die zelf bereid zijn te vergeven. Als de kerk niet meer dan de veroordeling uitspreekt - mee pratend met de leuzen, de opgestoken vingertjes en de pressiegroepen van 'culturele conservatieven' - doet ze het evangelie te kort en beperkt ze daarmee het gezag van de bijbel. Praten over zondaars zonder compassie, buiten de genade om, los van ontferming is evengoed het gezag van de bijbel negeren als ontkennen dat Jezus Christus is opgestaan uit de dood. Als we zorgvuldig luisteren, kunnen we bij de gereformeerden en de evangelischen in Nederland vernemen hoe zij in hun omstandigheden leren spreken over zondaars, en kunnen we op onze beurt misschien iets van hen leren.

Tot slot merk ik op dat van de gesprekken die in dit boek zijn opgetekend, de suggestie uitgaat dat het vaak reactionaire karakter van 'terug-naar-de-bijbel' en conservatieve bewegingen een belemmering vormt om de Here lief te hebben zonder vrees. Een reactie-houding is een kind van angst, de angst dat het 'allemaal weer zal gebeuren', angst voor 'het hellend vlak'. De krachten van een reactionaire houding gaan op aan het definiëren van wat niet moet, en er blijft weinig energie over om te laten zien hoe het wel moet. Weliswaar bestaat het risico dat de reactie - opnieuw - te ver zal doorslaan: dat vrijheid zich ontpopt als losbandigheid, dat de tegenstelling tussen geloof en ongeloof wordt uitgewist. Al maakt dit dunne boekje niet zoveel werk van het aanwijzen van deze gevaren, ze zijn er nog altijd, woordvoerders die de gereformeerde en evangelische Nederlanders waarschuwen voor dit soort risico's.

De laatste veertig bladzijden van het boek bevatten meditatieve artikelen, van steeds iets meer dan twee bladzijden. Daarin willen de schrijvers ons laten zien hoe we met de bijbel kunnen leven, hoe we zijn boodschap kunnen ontvangen en ervaren door rustig lezen en overwegen. Het zijn warme en rijke overdenkingen, 'leeservaringen', die het geloof helpen opbouwen. Voordat we het boek dichtdoen, worden we er zo bij bepaald dat alle 'denken over het gezag van de bijbel' ons hier moet brengen: dichter bij het krachtig kloppende hart van God. Door ons zijn Woord in mensentaal in handen te geven nodigt Hij ons uit Hem eigenhandig de pols te voelen.

Bespreking van: Koert van Bekkum, Peter Bergwerff, Wim Houtman, Reina Wiskerke e.a., Gods Woord in mensentaal. Denken over het gezag van de Bijbel, Barneveld: Nederlands Dagblad, 2003; paperback; 178 blzz.; prijs @ 10 (buitenland: exclusief verzendkosten); ISBN 90 72801 08 3; rechtstreeks te bestellen bij het Nederlands Dagblad via e-mailadres: abonneeservice@nd.nl met vermelding van bank- of girorekeningnummer en het adres waar het boekje naar toe gestuurd moet worden.

Dr. Nelson D. Kloosterman (*1950) is hoogleraar Ethiek en Nieuwe Testament aan het Mid-America Reformed Seminary in Dyer (Indiana, USA). Diverse gereformeerde kerkverbanden laten hun predikanten hier opleiden, vooral de United Reformed Churches in North America. Hij promoveerde aan de Theologische Universiteit (Broederweg) te Kampen bij prof. dr. J. Douma op een studie over sterken en zwakken in Korinthe. Zie <http://www.midamerica.edu>. De redactie van Lux Mundi, het Engelstalige blad dat deputaten voor betrekkingen met buitenlandse kerken uitgeven, nodigde hem uit een bespreking te schrijven vanuit Amerikaans-gereformeerd perspectief. Het origineel van deze bespreking verschijnt in Lux Mundi, jaargang 23 (2004), nr. 1-2. Deze Nederlandse bewerking is van R. ter Beek, predikant van de

Dit document is gedownload van <http://www.homoindekerk.nl>

gereformeerde kerk te Soest-Baarn, en deputaat BBK / hoofdredacteur van Lux Mundi.

Dit document is gedownload van <http://www.homoindekerk.nl>

